

Wisebits 108 Verdwenen is net zo erg als er nog niet zijn
Opdracht gemaakt door Bart Barnard

Studentenversie

Het menselijk geheugen is een zeef. De meeste mensen hebben al moeite te weten wat ze een week geleden hebben gegeten, laat staan dat ze nog weten wie er naast hen stond op het moment dat er een moord werd gepleegd. Wat dat betreft is de toekomst niet heel anders dan het verleden: we weten ook niet zeker wat we volgend jaar doen, of zelfs maar morgenochtend.

In deze wisebit komen de verschillen en overeenkomsten tussen het verleden en de toekomst aan de orde. Aan de hand van het filmpje komt een aantal interessante aspecten naar voren.

Soms is de toekomst zekerder dan het verleden

Probeer van de voorbije week eens een lijstje te maken van wat je zoal hebt gedaan: bijvoorbeeld wat je gegeten hebt, welke muziek je hebt gedraaid en welke kleren je aan hebt gehad. Zijn er op dit lijstje dingen die je niet meer zeker weet?

Probeer nu ook eens een lijstje te maken van dingen die je de komende week gaat doen: bijvoorbeeld wat je gaat eten, welke muziek je zult gaan luisteren en welke kleren je aan gaat trekken. Zijn er dingen op dit lijstje die je nog niet zeker weet?

Als je naar deze twee lijstjes kijkt, kun je je voorstellen dat sommige dingen of situaties die er nog niet zijn (de toekomst) veel zekerder zijn dan vergelijkbare dingen in het verleden. Zo weet ik zeker dat ik over vier uur in de trein naar Amsterdam zit, terwijl ik nu al echt goed moet nadenken over waar ik vier uur geleden exact was.

Het verleden staat vast, de toekomst is onzeker

In het filmpje wordt op een gegeven moment het beeld in tweeën gesplitst: links laat het verleden zien, recht de toekomst. De gedachte is dat de breakfast-cereals zowel het verleden als de toekomst inzichtelijk maken. Toch is er een interessant en belangrijk verschil in deze twee schermen te zien. Wat is dat en wat zegt dat over het verschil tussen verleden en de toekomst?

Bespreek in een groep situaties uit het verleden waarin je iets hebt gedaan wat je achteraf anders had moeten doen. Zegt dit iets over de manier waarop je in een vergelijkbare situatie opnieuw zou handelen? En hoe zeker is dat allemaal? Je weet zeker dat je in het verleden zo hebt gehandeld als je hebt gehandeld, maar weet je zeker dat je in de toekomst inderdaad anders zou handelen? Hoe vast staat het verleden? Hoe vast staat de toekomst?

Zowel de toekomst als het verleden zijn er niet

De vraag die achter het filmpje ligt is de vraag naar de realiteit van zowel het verleden als de toekomst. Er wordt gesteld dat zowel het verleden als de toekomst eigenlijk onkenbaar zijn. Maar als dit al zo is, wat zegt dat dan over de realiteit hiervan? Als je iets niet kunt kennen, wil dat dan zeggen dat het niet bestaat? En wat zeg je eigenlijk wanneer je zegt dat het verleden al dan niet bestaat?